

TÁMOP-4.1.1.F-14/1/KONV-2015-0006

Egység, alprojekt/alprogram neve

Rendezvény cím, dátum

ETOLÓGIAI ALAPOK

Előadó neve

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

AZ EMBER KÖRNYEZETFORMÁLÓ SZEREPE

A GAZDASÁGI ÁLLATOK SZEMPONTJÁBÓL KIALAKULÓ KEDVEZŐTLEN FOLYAMATOK

- Intenzív termelési formák
- Fokozódó gépesítés
- Állományméret növekedése
 - Csoportos állatkezelési megoldások
 - Megváltozott az ember – állat viszony
 - Az állat nem számít „családtagnak”
 - Városiasodás
 - Kedvtelésből tartott állatok elterjedése (kutya, macska, vadászgörény, stb.)

- Az állatok termeléscentrikus kezelése:
 - Eszköz
 - Tárgy
- Az állattartó nem ismeri az állatok:
 - Szokásait
 - Egyedi paramétereit

A gazda szeme.....!

A MEGVÁLTOZOTT SZEMLÉLETTEL BEKÖVETKEZŐ MÓDOSULÁSOK

Gazdaságosabb épület
kihasználás

Lecsökkent élettér

Takarmányozás
hatékonyságának javítása

Csökken a természetes
takarmányok választéka

Megnövekedett beruházási
költségek

Intenzív termelés

ETOLÓGIAI MEGFIGYELÉSEK GAZDASÁGI JELENTŐSÉGE

„Az állat viselkedése reagálás, reakció az őt érő hatásokra, ugyanakkor következtetni lehet belőle arra is miként reagál termelésével az őt érő környezeti hatásokra.

A viselkedés tehát az állat külső, illetve belső ingerekre adott reakcióinak összessége.”

(Czakó József)

Az állatok csak akkor tudják termelési adottságaikat teljes egészében érvényre juttatni, ha fajta specifikus igényeik a környezettel összhangban vannak.

ALKALMAZOTT ETOLÓGIA

FELADATA

- Állatok megfigyelése különböző feltételek között
- A faj és fajta tipikus magatartásmódjainak megismerése
- A feltárt természetszerűségek felhasználása a
 - Termelésben
 - Gazdaságos termékelőállításban

A VISELKEDÉSI FORMÁK MEGNYILVÁNULÁSAI

Táplálkozás

- A táplálék elfogyasztásával kapcsolatos magatartás összefügg a stabil belső állapot fenntartásával
- A külső ingerek szerepe jelentős:
 - Táplálék ízletessége
 - Táplálék mennyisége

A VISELKEDÉSI FORMÁK MEGNYILVÁNULÁSAI

Pihenés

- A nappali és éjszakai aktivitással áll összefüggésben
- Külső és belső tényezők befolyásolják
 - Világos-, sötét időszakok hossza
 - Fényviszonyok
 - Fekvőhely minősége
 - Hőmérséklet
 - Padozat keménysége

A VISELKEDÉSI FORMÁK MEGNYILVÁNULÁSAI

Játék

- Elsősorban emlősökre jellemző
- Ugyanazokat a mozdulatokat „gyakorolják”, mint:
 - Támadás
 - Verekedés
 - Vadászat
 - Menekülés stb. közben

Játék hiányában unatkoznak az állatok $\Longrightarrow$ így rendellenes viselkedésformák lépnek fel

Komfortmozgások

- Testápolással kapcsolatos mozgási formák
 - Lehet egyedi, vagy kölcsönös tevékenység

A VISELKEDÉSI FORMÁK MEGNYILVÁNULÁSAI

Társas viselkedés, csoportképzés

- Társas rangsor kialakulása
- Kialakulásában szerepe van a bevésoódésnek (imprinting),
 - A fiatal állatok szülőket követő ösztöne
 - Domináns sorrend felismerése

A mesterséges csoportok kialakításakor fontos ismerni a domináns rangsort.

A VISELKEDÉSI FORMÁK MEGNYILVÁNULÁSAI

Fenyegetés, támadás, menekülés

- A dominancia megszerzésében és megtartásában jelentősége van az agresszív magatartásnak

Formái:

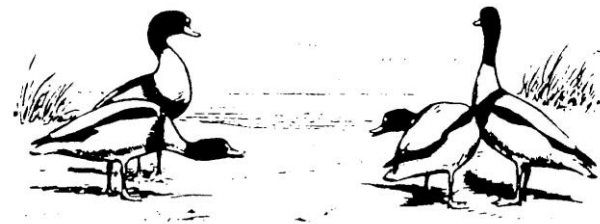
- Terület védelem
- Különböző fajok esetében távolság tartás
- Azonos fajok esetében a domináns állatok megakadályozzák más állatok közeledését

A VISELKEDÉSI FORMÁK MEGNYILVÁNULÁSAI

Fenyegetés, támadás, menekülés

Az agresszív magatartás megszűnik, ha a másik fél behódoló magatartást mutat

A gazdasági állatok tartásában nemkívánatos viselkedési forma az agresszió!

1. ábra

A VISELKEDÉSI FORMÁK MEGNYILVÁNULÁSAI

Párosodási viselkedés

Minden állatfajnak sajátos ivari viselkedése van

Az ivarzási viselkedés megfelelő kialakulását nagymértékben serkenthetik a speciális szagok, hangok, a másik nem közelsége, a környezet.

A VISELKEDÉSI FORMÁK MEGNYILVÁNULÁSAI

Gondoskodási tevékenység

A legtöbb állat viszonylag sokáig gondoskodik kicsinyeiről

Az anyai ösztön megnyilvánulásának fontos szerepe van

Az emberi tevékenység ennek a viselkedésformának a jelentőségét nagymértékben csökkentette.

A VISELKEDÉSI FORMÁK MEGNYILVÁNULÁSAI

Ürítés

Az ürítésnek a különböző állatfajoknál számos változata figyelhető meg

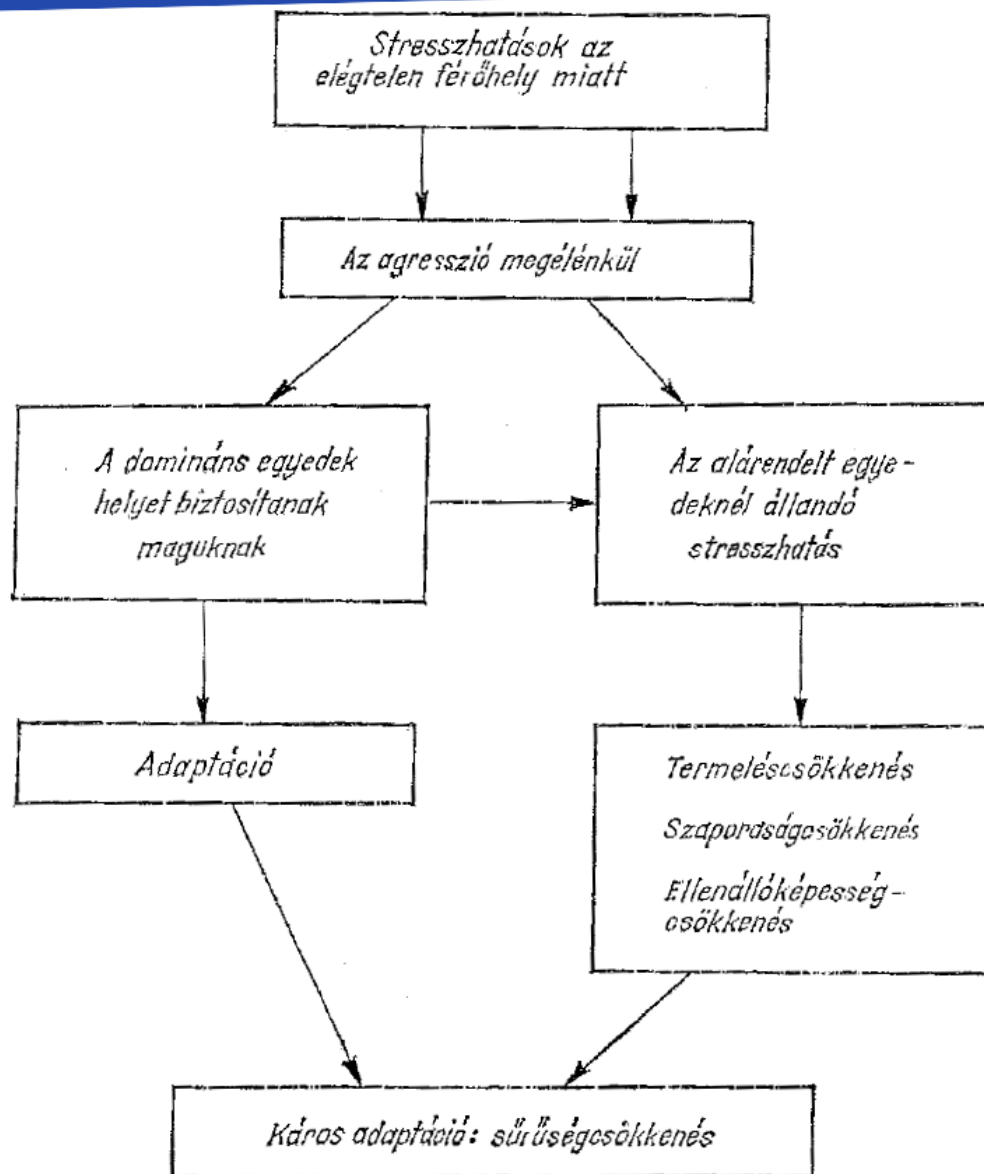
Egyes állatfajoknál az ürítés területhez kötött tevékenység

Kommunikáció, alkalmazkodási képesség

- Az állatok a környezeti változásokra állandó viselkedésváltozással reagálnak
- Az alkalmazkodás biológiai törvényszerűség, a szervezet igyekszik úgy reagálni a változásokra, hogy az a fennmaradására kedvező legyen
- Ha a változás nagyfokú, lehet, hogy az adaptálódás sikertelen lesz.

A stresszhatás és az adaptáció az ipari jellegű tartásban

MINTACÍM SZERKESZTÉSE

Fajok viselkedési sajátosságai

SERTÉS

Egyedi viselkedés:

A sertés fürkésző természetű állat, hallása igen jó.

Fényt és színeket érzékel, alaklátása távolról gyenge.

Szaglása kiváló ezért kábítószeres kizsímolására is használják.

Táplálkozás:

Gombatoxinos takarmányt szaglása révén elutasítja.

Kitúrja a gumós növényeket

Édesítve a rossz takarmányt is megeszi

A vizet és a moslékot szájával beszívja

SERTÉS

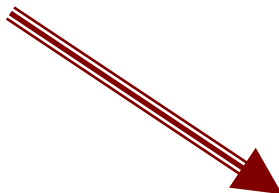
Vizelet és bélsárürítéskor púposít, hátulsó lábait szétterpeszti, így azokat nem szennyezi.

Mozgásigénye nagy

Tanulékony

Komfort cselekvései:

Dagonyázás (sárban, zárt tartásban:bélsárban, vizeletben)

Verejték mirigyeiben kevés váladék ürül, így hűti a testét

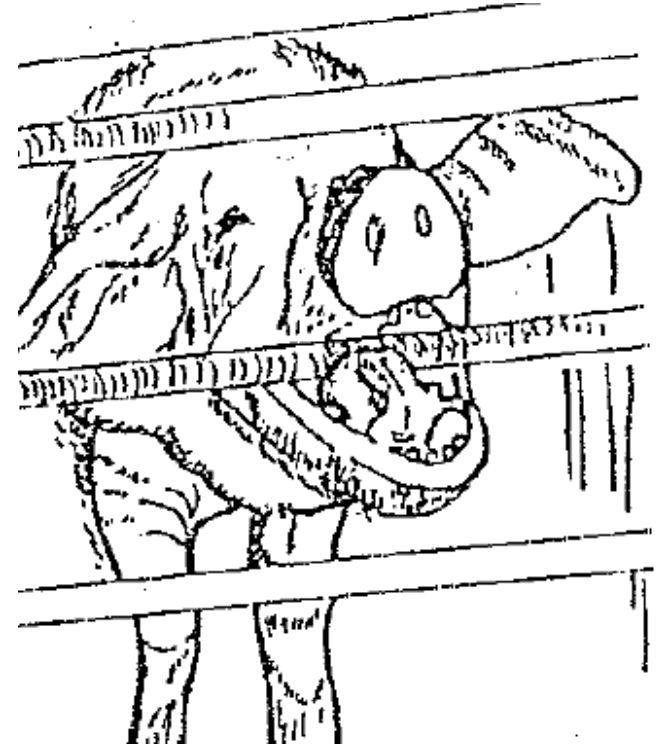
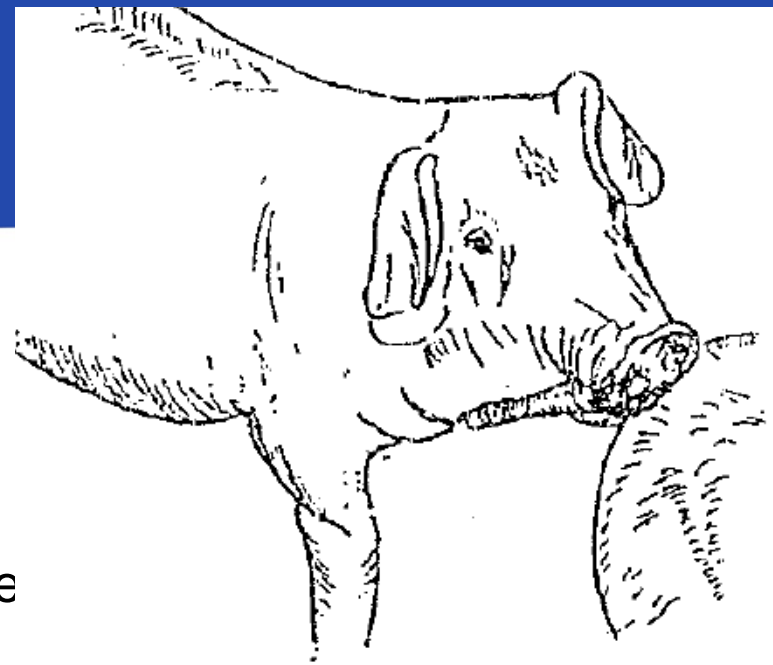
SERTÉS

Társas viselkedés

- Szigorú rangsor már malackortól
- Egymást szaglász és látás útján azonosítják
- Csoportban tartva egymáshoz közel pihenni
- Ha fáznak egymáshoz bújnak
- A gondozót farkvezérnek tekintik

Rossz szokások:

- Nyugtalan járkálás
- Különböző tárgyak szopása
- Fül- és farok rágás
- bélsárevés

Egyedi viselkedés:

- A ló a takarmányt fogaival ragadja meg, a füvet tépi, majd örlőfogaival megrágja.
- A bélsár és vizeletürítéskor megáll, evést ivást beszünteti, hátsó lábait szétterpeszti, farkát felemeli.
- Felkelése jellegzetes,
- Hátsó lábával képes vakarózni
- A legyeket bőrrángással, vagy farok csapkodással űzi el

Társas viselkedés

- A fajtársak és az ember észlelését már nagy távolságról nyerítéssel jelzik
- A csoport tagjai összeszagolnak egymást harapdálják (kölcsönös testápolás)
- Ménesben a veszélyt bármelyik ló jelzi, a többi átveszi, majd a ménes elmenekül
- Pihenő ménesben a fejüket összedugják

Tanulás

- Szorosan képes kötődni az emberhez
- Tanulási képessége kiváló

LÓ

Rossz szokások:

- Karórágás
- Abrak szórás
- Nyelvöltögetés
- Kaparás, kapálás
- Szitálás
- Kötőfékszaggatás
- Elragadás, ellenszegülés

www.imaginelovak.hu

Egyedi viselkedés

- Élénk mozgás
- Porban fürdés
- Kotlás
- Alváskor a tyúk fejét a szárnyai alá dugja

BAROMFI – HÁZITYÚK

Társas viselkedés:

- Rangsor- néha heves harcok árán
- Felismerés egyedi jelek alapján történik (taraj, fejtartás, szemek állása, stb.)
 - Ha a domináns egyed tarajformáját megváltoztatják, a többi megtámadja

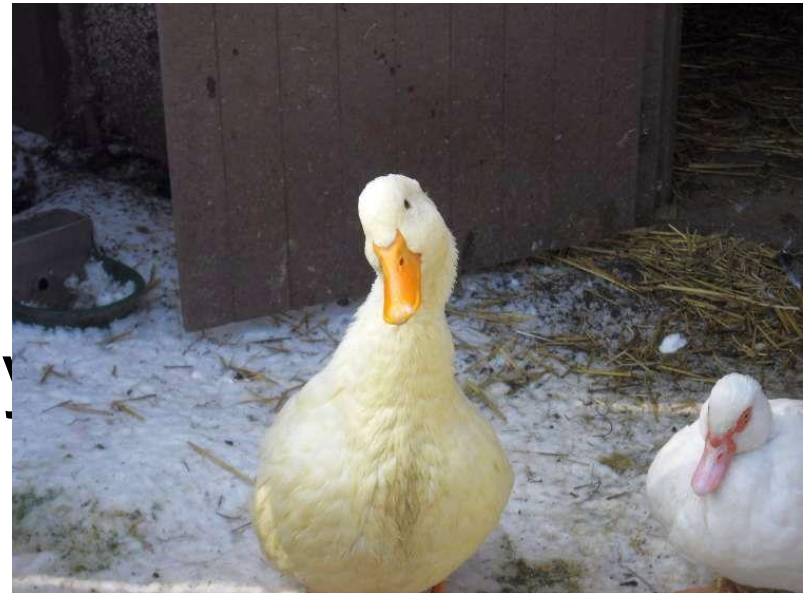
Rangsor:

1. Életkor
2. Nem
3. Testnagyság
4. Élő súly

KACSA

- Tenyésztett fajtákra nem jellemző a kotlás
- Nyelőcsövében a begy nem képez külön részt, mint a tyúkféléknek
 - Gyors emésztés
 - Hamar megéhezik
 - Nem bírja a koplalást
- Letaposott eleséget otthagynak

LÚD

- Kisebb csoportlétszámot igényel, mint más baromfi fajták
- Legelőn mindent kicsipked
- Jó kotló

Társas viselkedés:

- Család (ideális:80 egyed)

Rendellenes viselkedés:

Csipkedés

- Egymás
- Környezet

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

SZÉCHENYI

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE